

«РОДИННІ ІСТОРІЇ ВІЙНИ»

Всеукраїнський проєкт – про мешканців Полтавщини

3 нагоди 75-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні Український інститут національної пам'яті (УІНП) проводить всеукраїнську безстрокову акцію «Родинні історії війни»

Про проєкт

«ДРУГА світова війна не оминула жодної української родини. Захищати своїх рідних та свій дім до лав Червоної армії пішли понад 7 мільйонів українців. В арміях Союзників воювали 250 тисяч військових українського походження, а в Українській повстанській армії – понад 100 тисяч воїнів. Українці зробили значний внесок у спільну перемогу над нацизмом, яка була б неможливою без незламності та людської гідності сотень тисяч звичайних людей. За кожною з наведених вище цифр стоять долі конкретних людей. Без їхніх історій наша пам'ять про Другу світову війну не буде цілісною. Закликаємо всіх ділитися родинними історіями, пов'язаними з подіями Другої світової», – йдеться у зверненні УІНП.

«Щоб взяти участь в акції, опублікуйте свою розповідь у будь-якій соціальній мережі під хештегом **#РодинніІсторіїВійни**. Додайте до тексту фотографію члена родини, чиєю історією ви ділитеся...» – зазначають ініціатори акції.

Інститут нацпам'яті закликав приєднатися до акції заклади освіти та розмістити на своїх інтернет-ресурсах історії, які стосуються цих навчальних установ і пов'язані з подіями Другої світової війни. Це можуть бути розповіді про випускників, які боролися з нацизмом, або родинні історії учнів, студентів, викладачів. Публікації можуть бути різні за форматом, подачею матеріалу – від ко-

роткої інформації до розлогих матеріалів, в основі яких – родинні перекази та/або спогади очевидців воєнного часу. «Головне – ваша участь і прагнення віддати належне окремим людям, вшанувати їхню пам'ять і доповнити їхніми історіями загальну історію трагічних подій Другої світової війни», – наголошують в УІНП.

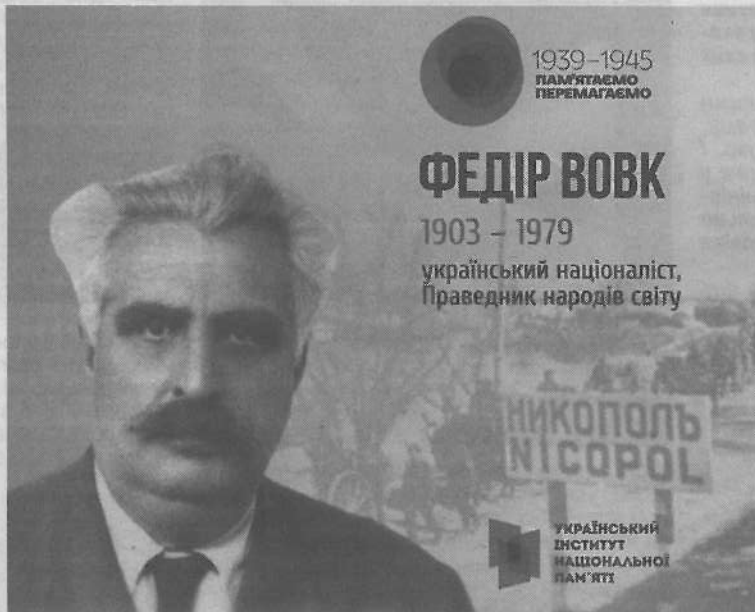
Найбільш зворушливими дописами УІНП ділиться на своїй Фейсбуксторінці. Зокрема серед іншого вже оприлюднено й історії з Полтавщини.

Український націоналіст – рятівник євреїв, Праведник народів світу

КОЛИШНЯ мешканка Нікополя Дніпропетровської області Сара Бакст розповіла для ізраїльського інституту «Яд Вашем» про уродженця Семенівського району Полтавщини Федора Вовка. На нього полювали радянські спецслужби, своєю підпільною діяльністю він був небезпечний для окупаційної нацистської влади у роки Другої світової, а за порятунок євреїв мав би бути розстріляний нацистами.

Громадський і політичний діяч, віце-президент Української головної визвольної ради (УГВР), діяч ОУН Федір Іванович Вовк народився 1903 року в селі Очеретувате Хорольського повіту Полтавської губернії (нині Семенівський район Полтавської області).

Федір Іванович Вовк на початку

Другої світової жив у Нікополі. До приходу німців він працював директором школи, а під нацистською окупацією – головним агрономом земельної управи Нікопольської округи.

Влітку 1941 року в регіоні з'явилася похідна група ОУН (бандерівців), до складу якої увійшов Федір Вовк. Він став керівником ОУН на Нікопольщині, почав розбудовувати підпільну мережу, яка нараховувала близько 100 членів. Як посадовець місцевої управи він подавав німецькій адміністрації занижені цифри збору врожаю, щоб приховані рештки розподілити між людьми. Підробляв документи і рятував людей від примусового вивозу на роботу до Німеччини. Коли почалися переслідування євреїв, Федір Вовк разом з дружиною врятував родину своєї колишньої колежанки вчительки Сари Бакст. Уже після смерті свого рятівника Сара дала свідчення для інституту «Яд Вашем» в Ізраїлі, спеціальна комісія у 1998 році визнала Федора Вовка та його дружину Праведниками народів світу. «Я зі своїм п'ятирічним сином жила у Мізіної, яка згодилась прийняти нас, – розповідала Сара Бакст. – Оскільки будинок, в якому жив тоді Ф.І. Вовк, знаходився неподалік, а малому синові в погребі, куди ми з ним ховалися вдень, було погано, то Віто через деякий час забрали від мене і він майже три місяці жив у квартирі Федора Івановича вже як член його сім'ї під іменем «Володя». Згодом мій чоловік приніс

ФЕДІР ВОВК

1903 – 1979

український націоналіст,
Праведник народів світу

довідку-перепустку на виїзд з Нікополя і звелів бути готовою до від'їзду в Кіровоградську область згідно з планом Ф.І. Вовка».

Комуністичні спецслужби намагалися тримати у своєму фокусі Федора Вовка, зокрема у «Довідці про стан боротьби з учасниками оунівського підпілля» станом на жовтень 1953-го йшлося про «розшук видатного українського націоналіста Вовка Федора, який у 1943 році з сином Вадимом та дружиною утекли в Західну Україну...»

З наближенням радянських військ до Нікополя Вовк вирушив на Галичину. 1944 року його обирають віцепрезидентом Української головної визвольної ради.

За дорученням українського підпілля Федір Вовк їде до Словаччини, згодом – до Німеччини. В еміграції він редагує часописи, має близьке спілкування зі Степаном Бандерою. У цей час Федір Вовк, більше відомий на псевдо «Іван Вовчук», живе у Мюнхені і за документами на це ім'я у 1950 році емігрує до США.

Довідково. Праведниками народів світу визнаються не євреї, які під час Голокосту, ризикуючи життям, рятували євреїв. 2515 українців визнано Праведниками, і їхні імена викарбовано на Стіні честі в Саду Праведників у Яд Вашемі в Ізраїлі. Україна є четвертою за кількістю Праведників країною після Польщі, Франції та Нідерландів.

Жертвами Голокосту в Європі стали понад 6 мільйонів євреїв. В Укра-

їні їх було знищено понад 1,5 мільйона в найбільших місцях страт: Бабин Яр (Київ), Богданівка, Дальник (Одещина), Дробицький Яр (Харків), Сосонки (Рівне).

«А над нами літаків, як гайвороння гуде»

МЕШКАНКА Лубенщини Наталія Осипенко про свого дідуся Федора Волика:

«Мій дідусь Волик Федір Феодосійович народився в 1909 році в селі Вищій Булатець Лубенського району Полтавської області. Його ще напередодні, за декілька місяців до початку війни, забрали на військову перепідготовку і вже звідти 22 червня 1941-го розпочався його шлях у вічність. Зі слів односельчан-однополчан, яким пощастило вижити, вони були серед перших, кому довелося прийняти на себе удар, і востаннє бачили Федора під Гомелем в тяжкому бою, з якого вийшли живими одиниці. Був лист з фронту, який бабуса знала напам'ять, а тепер вже моя мама переповідає: «Стоїмо в гомельських лісах, а над нами літаків, як гайвороння гуде. Напевно, більше не побачимся. Прощай!» На жаль, про діда я знаю тільки зі слів вже покійної бабусі Уляни та моєї мами, яка зберегла в пам'яті болючі спогади воєнного дитинства. Історія життя бабусі потребує окремої розповіді – голодомори, війна, повоєнні труднощі. Та вона до останнього подиху, а Бог відвів їй довге життя, плекала надію, що чоловік живий, може, в полон потрапив, може, скалічений, тому її не повернувся. Хоча після повоєнних розшуків мала на руках довідку, що Волик Федір Феодосійович залишився на полях Великої Вітчизняної безвісти зниклим. Війна забрала мого діда, завдала болючого удару по бабусі, яка випила гірку вдювену чашу сповна, та мамі, що росла без батька і зараз, як дуже слабу втіху, має статус дитини війни. Мої перші дитячі асоціації зі святом 9 Травня – аромат бузку. Його любив дід Федір, і баба Уляна щороку, доки її ноги носили, складали духмяний та політий сльозами букет до Братської могили».

За матеріалами офіційного сайту департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської облдержадміністрації й офіційної ФБ-сторінки УІНП.

